

Utdannings- og forskningskomiteen
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 Oslo

Vår dato: 21.04.2021
Deres dato: 26.04.2021
Vår referanse: EL
Deres referanse: Deres ref

Høringsinnspill fra NHO Mat og Drikke - Meld. St. 21 (2020-2021) Fullføringsreformen – med åpne dører til verden og fremtiden

NHO Mat og Drikke er den største arbeidsgiver- og næringspolitiske organisasjonen for mat-, drikke- og bionæringene i Norge, og er tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO). Vi organiserer om lag 1900 virksomheter med nærmere 40 000 sysselsatte innenfor mat- og drikkeproduksjon, skogbruk og tjenesteyting.

NHO Mat og Drikke har følgende kommentarer og innspill til meldingen, og i det øvrige viser vi til NHOs innspill.

Fagbrev som elev versus lærlingordningen

En fagutdanning på videregående skole er en komplett profesjonsutdanning. Gjennom den duale modellen får de fremtidige fagarbeiderne både mengdetrening og breddekompetanse, og sosialiseres inn i et arbeidsliv hvor selvstendighet og høy kompetanse er kjerneverdier og etterspurt. Sterk internasjonal konkurranse og et høyt norsk kostnadsnivå øker betydningen av fagarbeidere som kan arbeide med høy grad av selvstendighet.

NHO Mat og Drikke er selvfølgelig enig i at de elever som ikke får læreplass må få et godt tilbud. Dersom skolene skal komme i nærheten av en likeverdighet med den kompetansen lærlingen tilegner seg gjennom læretiden, vil det kreve omfattende produksjon av varer eller tjenester i skolene..

Vi er også sterkt bekymret for at denne elevgruppen (fagbrev som elev) nødvendigvis må konkurrere om verkstedtid i skolen med Vg1- og Vg2- elevene på samme utdanningsprogram. Dette vil gi et dårligere læreutbytte for alle, og ende opp i en negativ spiral hvor enda færre får læreplass.

Derfor må arbeidet med å få eleven ut i lære prioriteres, og særlig på disse områdene:

- **Dimensjonering av utdanningstilbudene:** Fylkeskommunene må i større grad vektlegge i hvilken grad det finnes læreplasser og arbeidsplasser i enden av de ulike utdanningene, i stedet for å utelukkende vektlegge elevenes førstevalg, eller hvilke linjer det er rimeligst å opprette i skolen.
- **Karriereveiledning, informasjons- og rekrutteringskampanjer:** NHO Mat og Drikke har nylig deltatt i regjeringens rådgivende utvalg for økt rekruttering til mat- og måltidsbransjen. Ett av forslagene i rapporten er en 5-årig, nasjonal rekrutteringskampanje med høy grad av offentlig finansiering. Vi mener at dette vil gi flere søkere til tomme læreplasser og øke tilstrømmingen til de næringer som har et stort behov for fagarbeidere. En profesjonell karriereveiledning må også på plass raskest mulig.
- **Fagbrev som elev:** Et forsterket alternativ i skole for de elever som ikke får læreplass eller av andre grunner vil ha nytte av et slikt løp, må i stor grad utvikles og gjennomføres i samarbeid med næringslivet for å sikre en mer relevant opplærings situasjon enn det som er mulig i skolen

Øvrige innspill og kommentarer til stortingsmeldingen

- NHO Mat og Drikke støtter utvidelse av retten til videregående opplæring, både for unge og for voksne. Det vil gi flere mulighet til å kvalifisere seg for arbeid.
- NHO Mat og Drikke mener at gode norskkunnskaper er nøkkelen til å tilegne seg kunnskap og til å få arbeid. Regjeringen mener det vil være naturlig å revurdere om norsk og engelsk skal ligge på ulike trinn i fag- og yrkesopplæringen, og vi støtter dette fullt ut. alle elever må starte med norsk og engelsk fra første dag.
- NHO Mat og Drikke støtter forslaget om en større grad av programretting i fellesfagene for både studiespesialiserende og yrkesfaglige utdanningsprogram. Vi tror det vil gjøre det enklere for elevene å se sammenhengen mellom fellesfagene og programfagene. Det kan også bidra til at fellesfagene oppleves som mer relevante og motiverende, både for videre utdanning og arbeid. Ideelt sett burde fellesfagene integreres i programfagene.

Avslutningsvis vil vi anføre at det er svært mye godt i grunntanken i fullføringsreformen. Utdanning er veien inn i arbeidslivet og danner grunnlaget for nasjonens verdiskaping og den enkeltes livskvalitet. Kostnader og konsekvenser ved for lav andel av fullføring av videregående opplæring er enorme for både samfunnet og den enkelte.

Vi vil allikevel anføre at også fullføringsreformen må bli en kvalitetsreform. Mat-, drikke- og bionæringen har først og fremst behov for godt kvalifisert arbeidskraft på alle utdanningsnivåer. Kvalitet gjennom hele utdanningsløpet må derfor komme først, også i den videregående skolen.

Vennlig hilsen NHO Mat og Drikke

Terje Sletnes
Direktør for analyse og politikk